

Ringhotel (Gent, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2017B94

Februari 2017

ARCHEOLOGIENOTA MET BEPERKTE SAMENSTELLING

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Clara Thys, Aaron Willaert
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey, Janiek De Gryse

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	4
1.1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1.1 Administratieve gegevens	4
1.2 Onderzoeksopdracht	6
1.2.1 Onderzoekskader	6
1.2.2 Ruimtelijke situering	6
1.2.3 Juridische context	7
1.2.4 Randvoorwaarden	7
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	8
1.2.7 Onderzoeksmethode- en strategie	9
1.2.7.1 Methode	9
1.2.7.2 Fysisch geografische situatie	9
1.2.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen	9
1.2.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	10
1.2.7.5 Verstoringshistoriek	10
1.2.7.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten	10
1.3 Doorslaggevende aspect	11
1.3.1 Aard van de geplande werken	11
1.3.2 Verstoringshistoriek	11
1.4 De datering en interpretatie van het onderzochte gebied	21
1.5 Gemotiveerde advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen	21
Deel 3: Bibliografie	22
Deel 4: Bijlagen	23

FIGURENLIJST (2017B94)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)	7
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)	8
Figuur 5: Afbeelding uitgraving	11
Figuur 6: Ondergrondse parking	12
Figuur 7: Bouwwerken ondergrondse parking	13
Figuur 8: Ondergrondse parking	14
Figuur 9: Aanleg ondergrondse parking.....	15
Figuur 10: Aanleg ondergrondse parking.....	16
Figuur 11: Aanleg ondergrondse parking.....	17
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)	18
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)	18
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2001 (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, meest recent, detailopname (Bron: Geopunt)	20

TABELLENLIJST (2017B94)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
--	---

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	/
	Postcode	9000
	Adres	Astridlaan
	Toponiem	Ringhotel
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 105462 Y _{min} = 189823 X _{max} = 105659 Y _{max} = 189960
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gent, 8 ^{ste} afdeling, Sectie H, nrs 602p ² Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	Gunther Stoops (Archeologische Dienst Stad Gent)	

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de aanleg van een hotel in Gent. Het projectgebied wordt in deze studie Ringhotel Gent genoemd.

Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van projectgebied Ringhotel Gent. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

Er werd gekozen voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling omwille van de verstoringshistoriek van het projectgebied.

1.2.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in het zuidelijk deel van Gent, provinciehoofstad van Oost-Vlaanderen. Het noordoostelijk deel van de locatie grenst aan de straat 'Akkerhage'. Ten oosten loopt de Ottergemsesteenweg en ca. 100 meter ten westen loopt de E17. De stadskern van Gent (Korenmarkt) situeert zich ca. 5 km ten noorden. Het perceel is kadastraal gekend als 'Gent, 8ste afdeling, Sectie H, nr. 602p²'.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt)

1.2.3 Juridische context

Het projectgebied bevindt zich volgens het gewestplan in gebied bestemd als gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen. Het bevindt zich noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone, noch in een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 5000 m² of meer bedraagt.

De kadastrale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt meer dan 5000m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

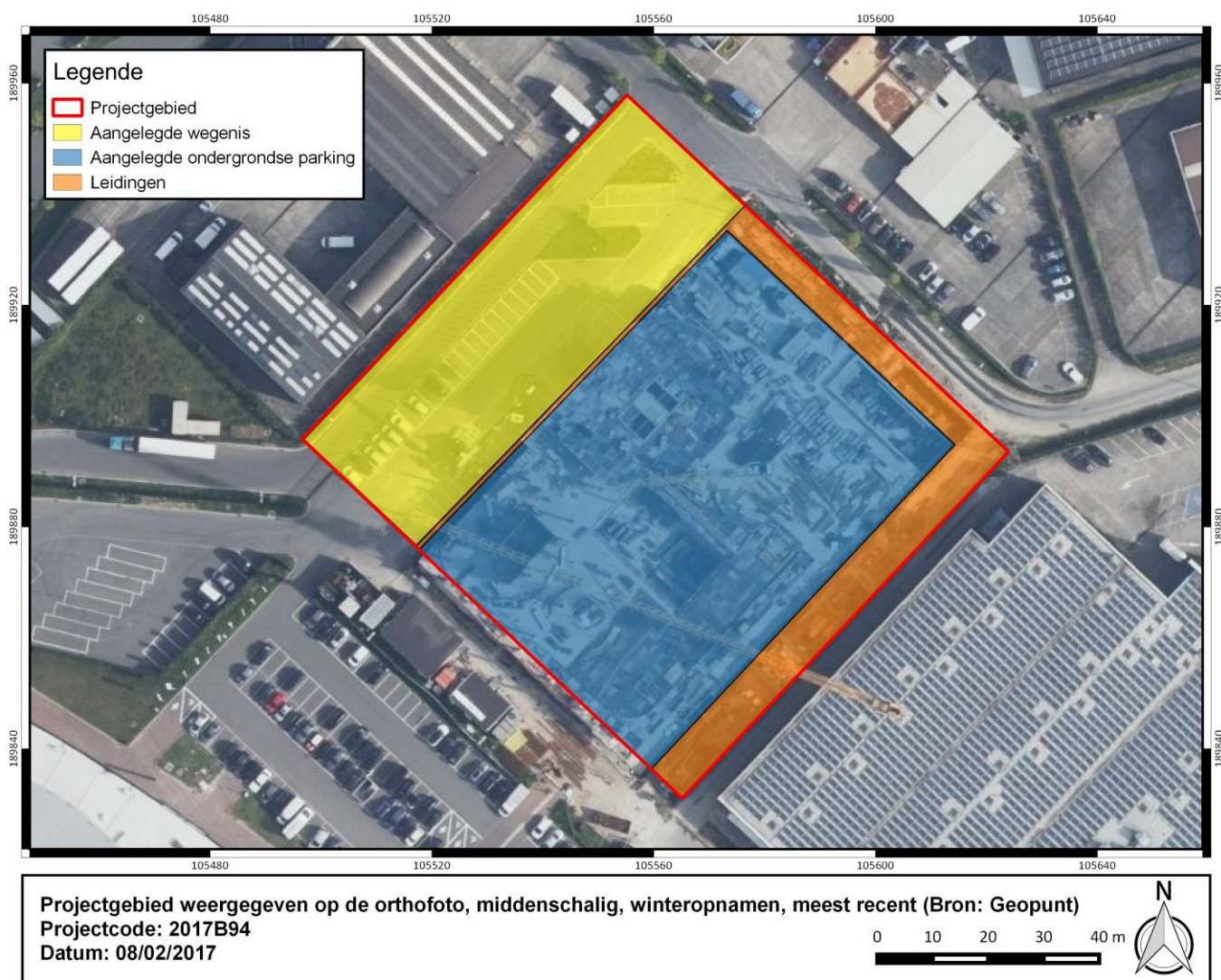
Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Ringhotel Gent werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Hiervoor werd specifieke navraag gedaan bij Gunter Stoops van de archeologische dienst Gent.¹

1.2.6 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De oppervlakte van het onderzoeksterrein beslaat ca. 0,8 ha.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamne, 2015 (Bron: Geopunt)

De opdrachtgever plant de bouw van een hotel op een reeds aangelegde ondergrondse parking. De situering van deze parking is op Figuur 4 aangeduid in het blauw. De orthofoto toont nog duidelijk de werkzaamheden bij de aanleg van deze parking. Het volledige hotel wordt ingeplant ter hoogte van deze ondergrondse parking. Het met geel aangeduide gebied toont een wegenis en parkeer gelegenheid die reeds aangelegd is en die ongeroerd blijft. Op de locatie aangeduid met oranje contouren plant de opdrachtgever de aanleg van leidingen.

De zone voor leidingen bevat:

- Septische putten,

¹ Telefonisch op 13/02/2017

- Pompput
- Afvoerleidingen voor vuil en fecaal water
- Afvoerleidingen hemelwater naar openbaar domein
- Elektrische leidingen voor openbare wegenis
- Schouw van stooklokaal met bijhorende ondergrondse kanalen
- RWA – parking met koker.

De leidingen zullen hoofdzakelijk PVC buizen, trekbuizen en betonnen elementen zijn (citernes en caniveau's).

De totale oppervlakte voor de zone voor leidingen is ca. 1050 m², de zone waar reeds een ondergrondse parking werd aangelegd bedraagt ca. 4550 m² en de plaats waar reeds een wegenis is aangelegd bedraagt ca. 2400 m²

Zie bijlages voor bouwplan ondergrondse parking en bouwplan benedenverdieping.

1.2.7 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.7.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek. Bij het raadplegen van dit bronnenmateriaal is gebleken dat er doorslaggevende elementen zijn die een archeologische vrijgave van het terrein vooropstellen. Om die reden werd niet enkel het relevante kaartmateriaal opgemaakt en bijgevoegd in deze archeologienota met beperkte samenstelling.

1.2.7.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.7.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.7.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Plan van Jacob van Deventer, 1558
- Sanderuskaart, 1641
- Ferrariskaart, 1771-1777
- Vandermaelenkaart, 1848-1854
- Topografische kaart 1917

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 16de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

1.2.7.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

1.2.7.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten

Niet van toepassing.

1.3 Doorslaggevende aspect

In het geval van projectgebied 'Ringhotel Gent' wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd. Het doorslaggevende argument daarvoor is de verstoringshistoriek van het projectgebied en de aard van de geplande werken.

1.3.1 Aard van de geplande werken

Cfr. 1.2.6.

1.3.2 Verstoringshistoriek

In 2016 werd reeds overgegaan tot de aanleg van een ondergrondse parking op de locatie waar thans de bouw van het hotel gepland staat. De diepte van de uitgraving ten behoeve van de parking bedraagt - 4,02 meter. Onderstaande foto's tonen de werkzaamheden. Deze werkzaamheden zijn tevens te zien op de orthofoto van 2015. De strook waar de leidingen worden aangelegd is reeds verhard op de orthofoto van 1971.

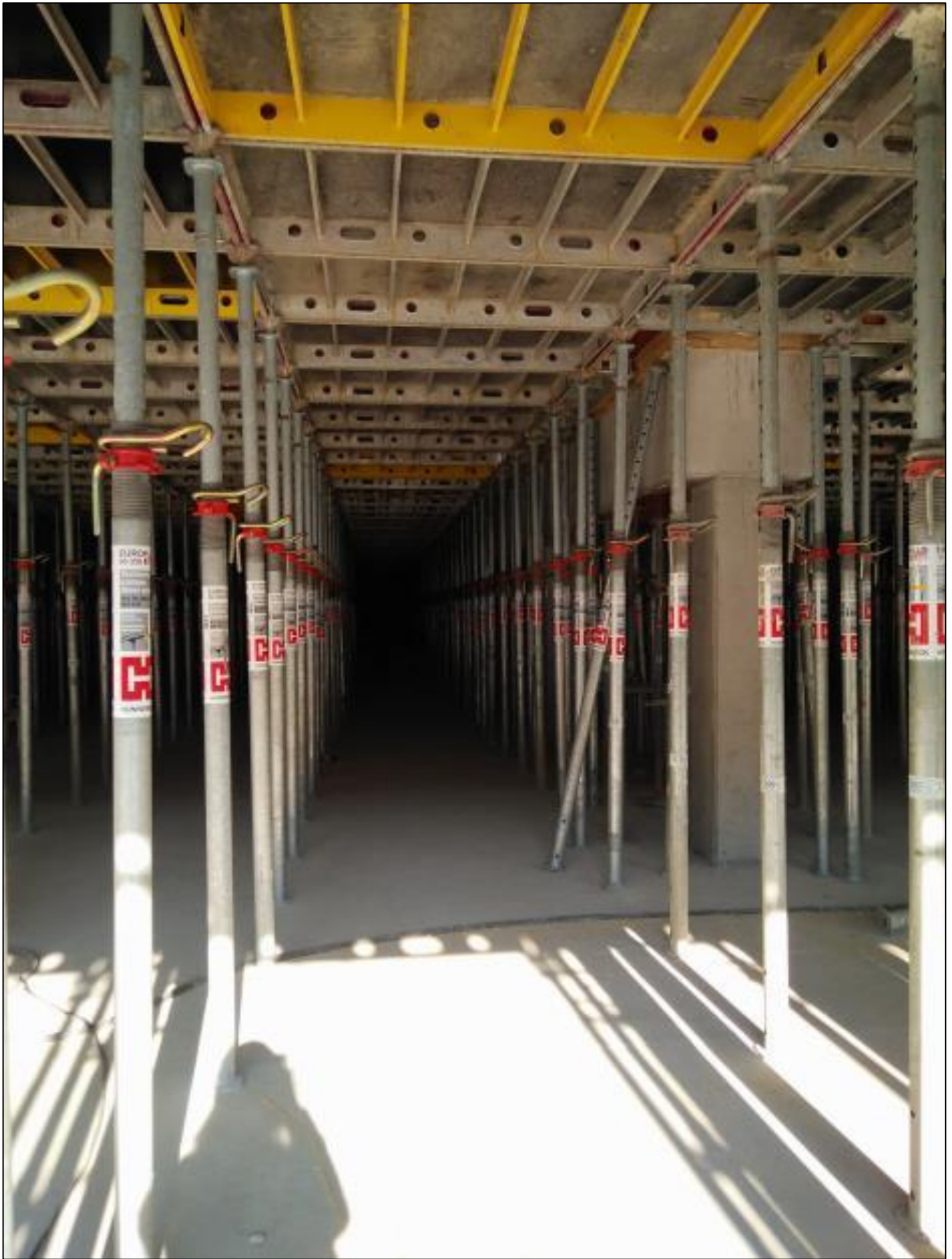
Figuur 5: Afbeelding uitgraving

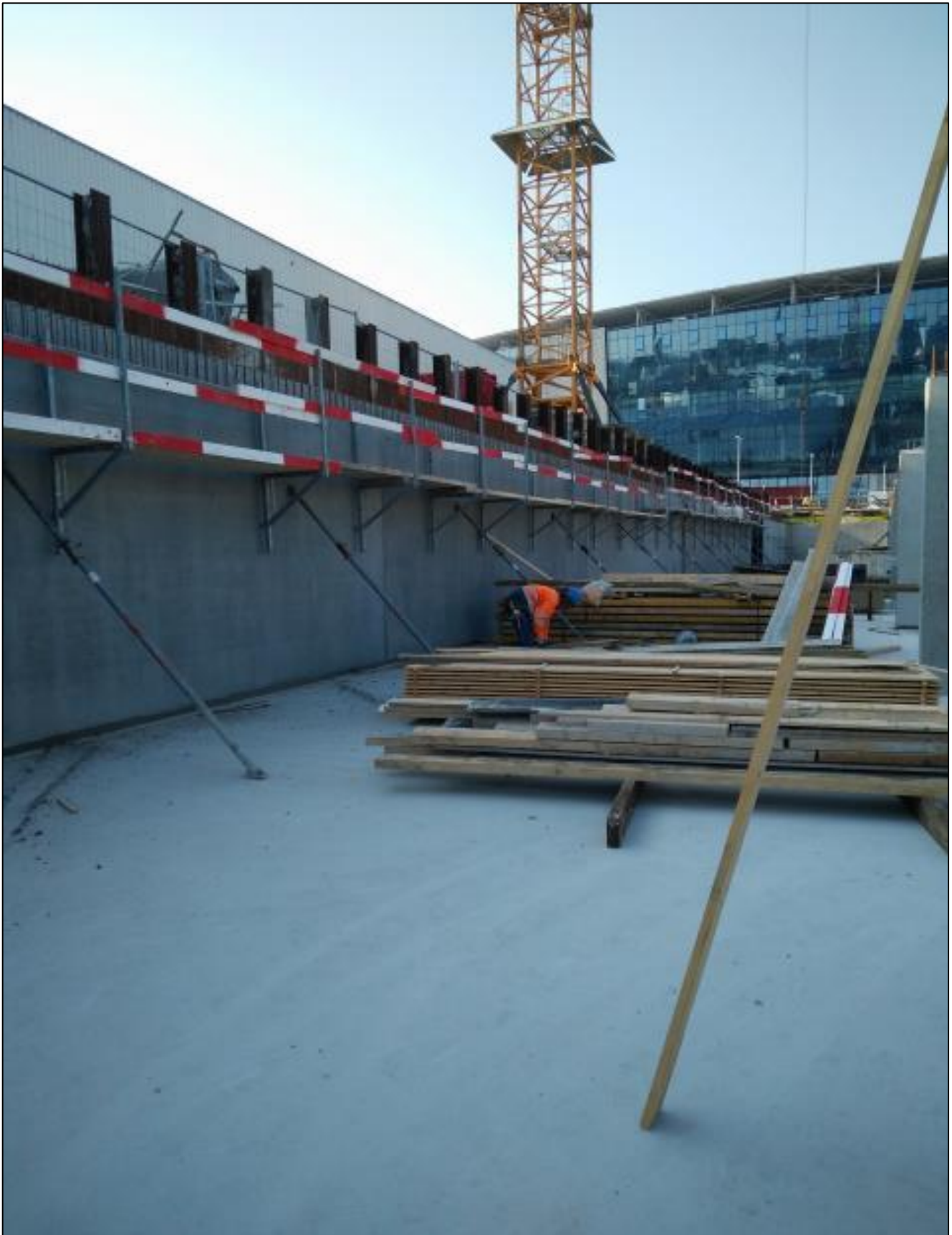
Figuur 6: Ondergrondse parking

Figuur 7: Bouwwerken ondergrondse parking

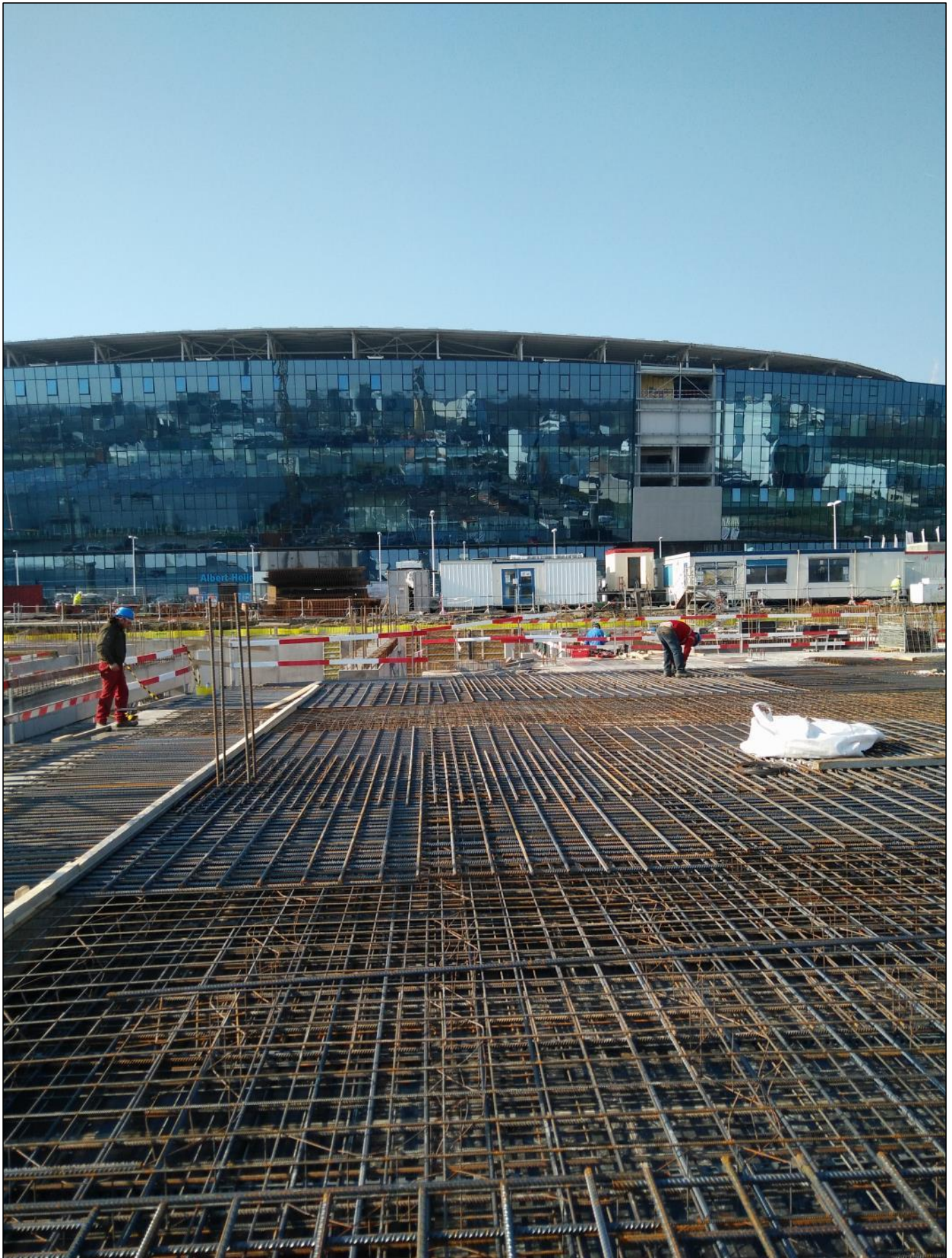
Figuur 8: Ondergrondse parking

Figuur 9: Aanleg ondergrondse parking

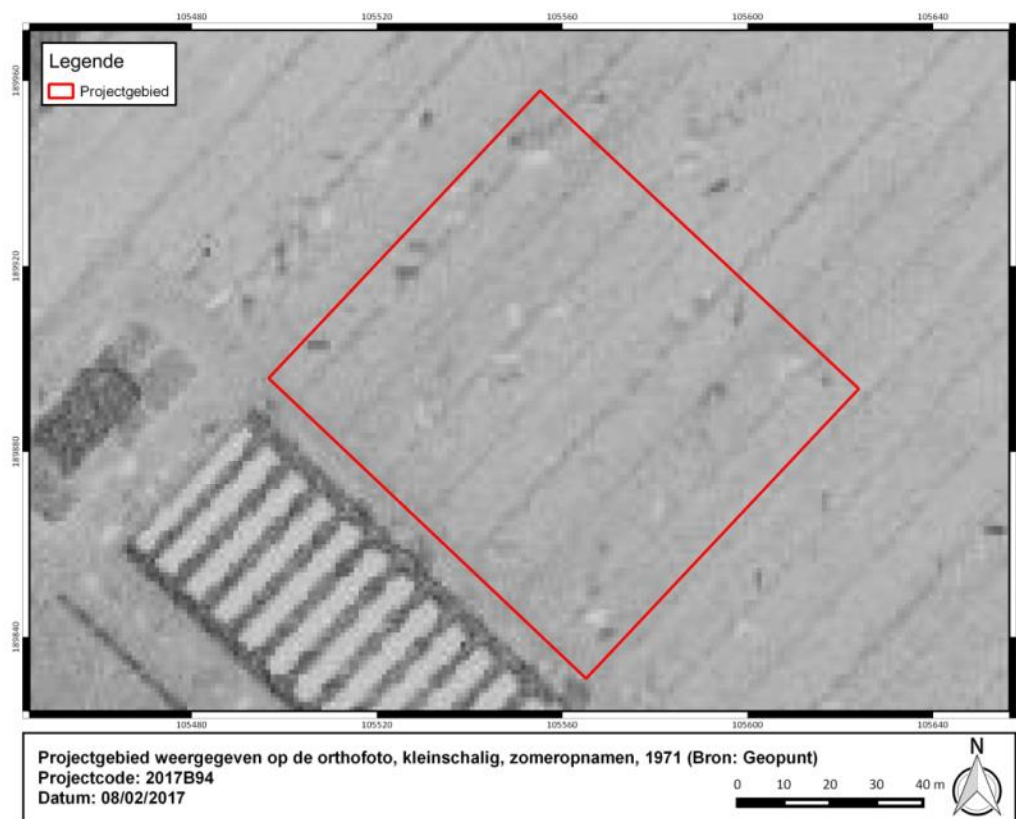

Figuur 10: Aanleg ondergrondse parking

Figuur 11: Aanleg ondergrondse parking

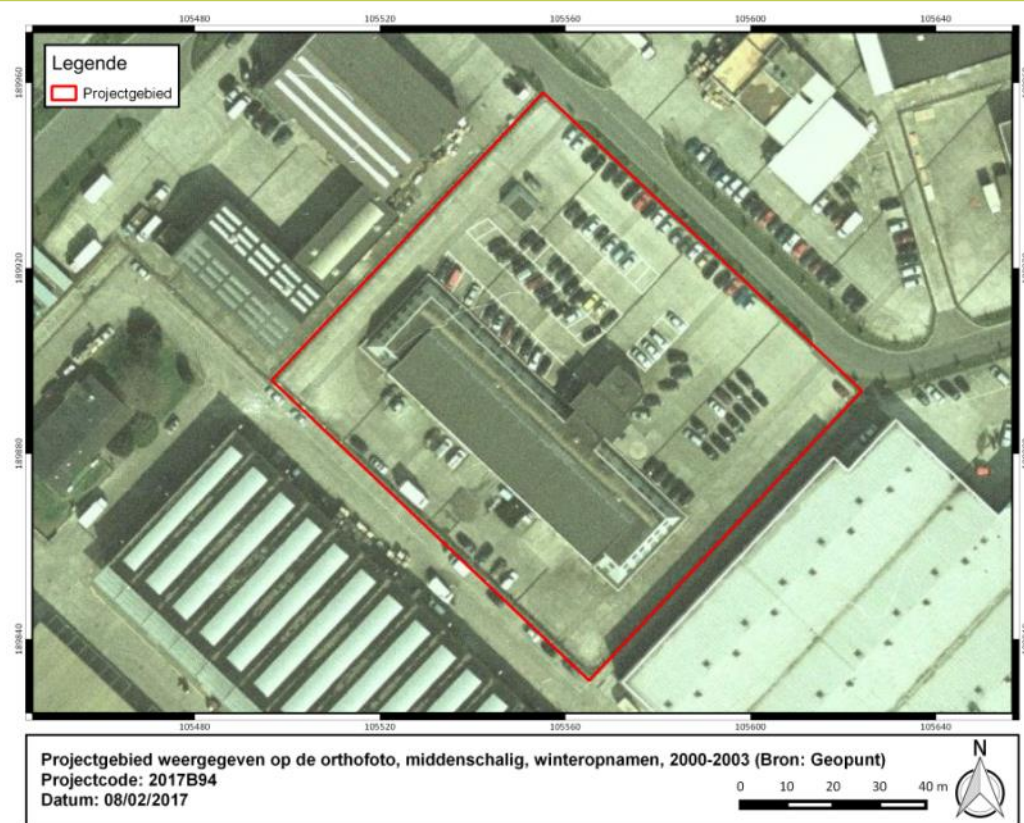
Orthofoto's

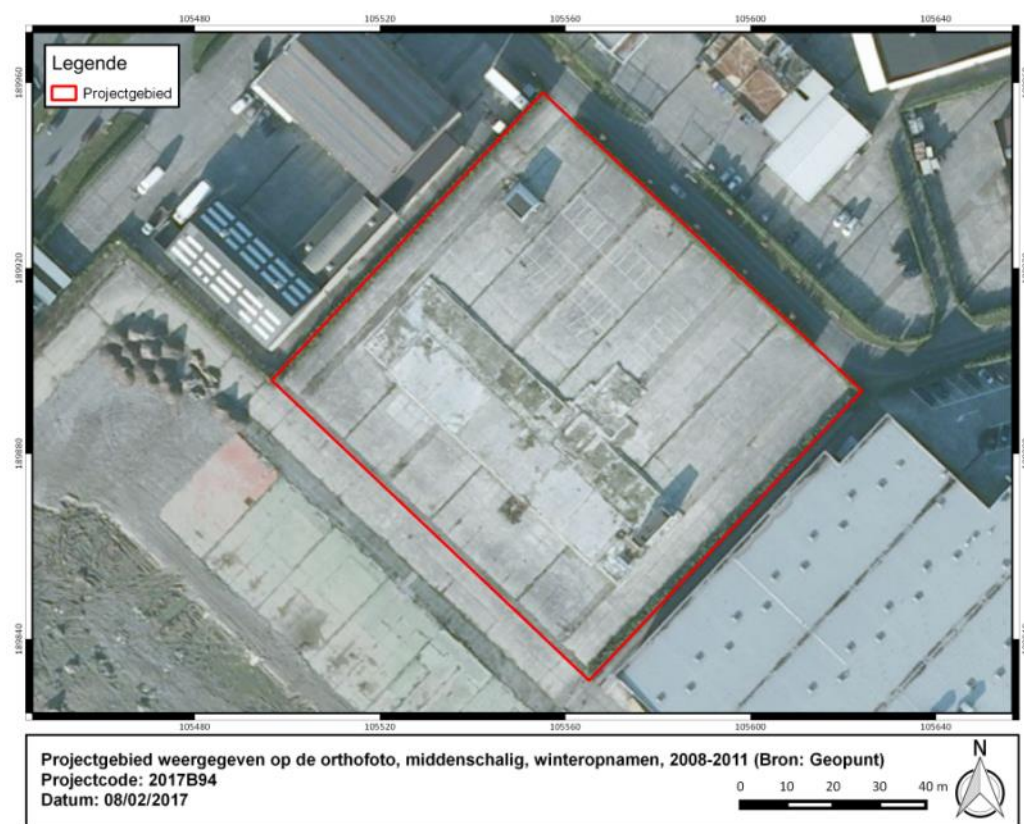
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt)

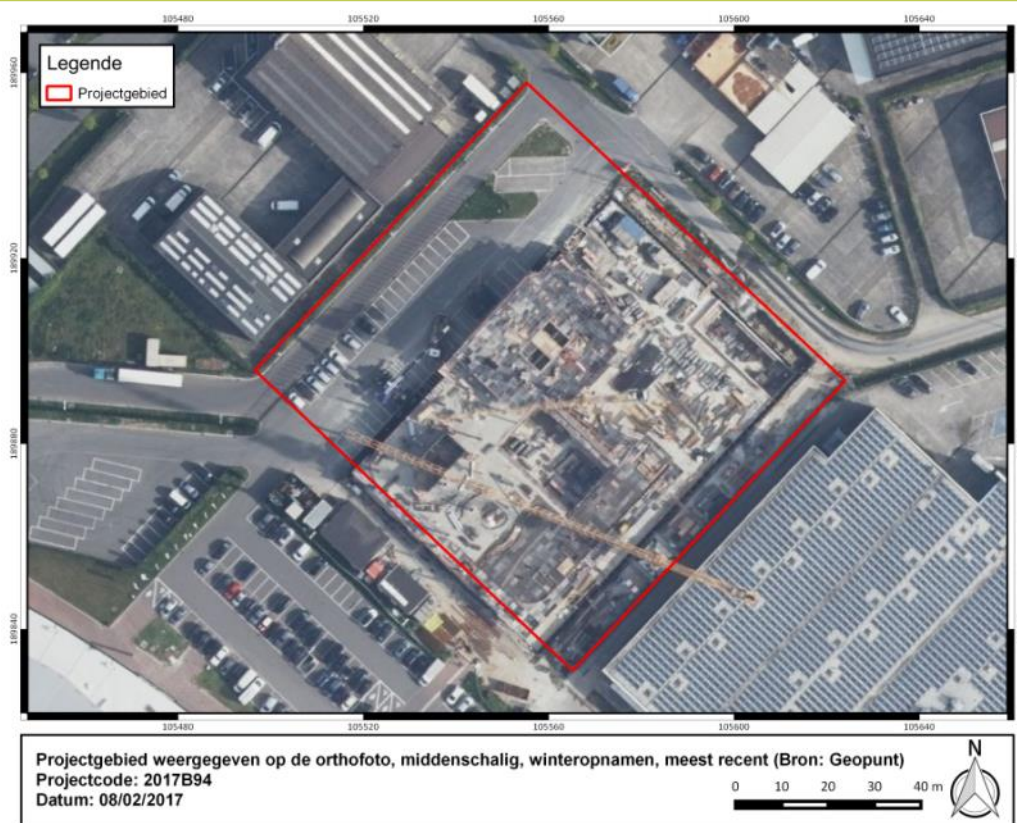
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt)

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt)

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt)

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent (Bron: Geopunt)

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, meest recent, detailopname (Bron: Geopunt)

1.4 De datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Het onderzoeksterrein situeert zich buiten het historisch stadscentrum van Gent. Onderzoek van de verstoringshistoriek heeft aangetoond dat het gebied reeds sterk verstoord is. Er werd een ondergrondse parking uitgegraven tot 4, 02 meter diepte. Dit betekent dat het terrein sterk verstoord werd door de graafwerken uitgevoerd bij het uitgraven van deze parking. De locatie van het geplande hotel situeert zich volledig boven deze parking. De wegeis in het westelijk deel van het onderzoeksterrein is reeds aangelegd, zodat deze geen bedreiging voor de bodem vormt. Het oppervlakte van het gebied waarvoor de aanleg van leidingen gepland staat bedraagt 1050 m².

1.5 Gemotiveerde advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

Alle nuttige en noodzakelijke onderzoeken werden uitgevoerd.

In het geval van projectgebied 'Ringhotel Gent' wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. De doorslaggevend argument daarvoor is de verstoringshistoriek van het projectgebied en de aard van de geplande werken.

De geplande werken bestaan uit de aanleg van een hotel en leidingen. Bouwplannen en fotomateriaal geven aan dat er reeds een ondergrondse parking werd uitgegraven ter hoogte van het onderzoeksterrein met een diepte van 4, 02 meter. Indien op de plaats van de ondergrondse parking archeologisch erfgoed aanwezig was, werd dit bij de aanleg van de ondergrondse parking verstoord.

De kans dat de uitvoering van de vergunningsaanvraag in kwestie archeologische sporen zal verstoren wordt extreem laag ingeschat. De plaats waar de ingreep in de bodem zal plaatsvinden (voor de aanleg van leidingen) beslaat slechts 1050 m². Zowel de grootte, de ruimtelijke vorm, als de verharde toestand, maken archeologisch onderzoek onnodig. Indien er toch archeologische sporen aan het licht zouden komen, zou hierbij elke vorm van context zoek zijn. Het potentieel op kennisvermeerdering is dus zeer gering.

De afweging van de financiële kost van het archeologisch onderzoek tegenover de eventuele kenniswinst heeft geresulteerd in het advies om af te zien van verdere onderzoeksdaden. Verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken zal met aantoonbare zekerheid niet leiden tot nuttige kenniswinst.

Uiteraard moet wel gewezen worden op de bestaande archeologische meldingsplicht, conform artikel 5.4.1 van de vigerende wetgeving met betrekking tot het onroerend erfgoed.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 4: Bijlagen

Projectcode	2017B94
Onderwerp	Ringhotel Gent
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/02/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/02/2017

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Meest recent

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	08/02/2017

Plannummer	5
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Uitgraving
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	6
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Ondergrondse parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	7
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Bouwwerken ondergrondse parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	8
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Ondergrondse parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	9
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Aanleg ondergrondse parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	10
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Aanleg ondergrondse parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	11
Type plan	Afbeelding
Onderwerp plan	Aanleg ondergrondse paring
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Maart 2016

Plannummer	12
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	13
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	14
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	15
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	16
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Meest recent

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied, detail
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Meest recent